

Titel

Groencompensatieplan Windpark Rijnenburg

Datum

08-05-2023

Auteur

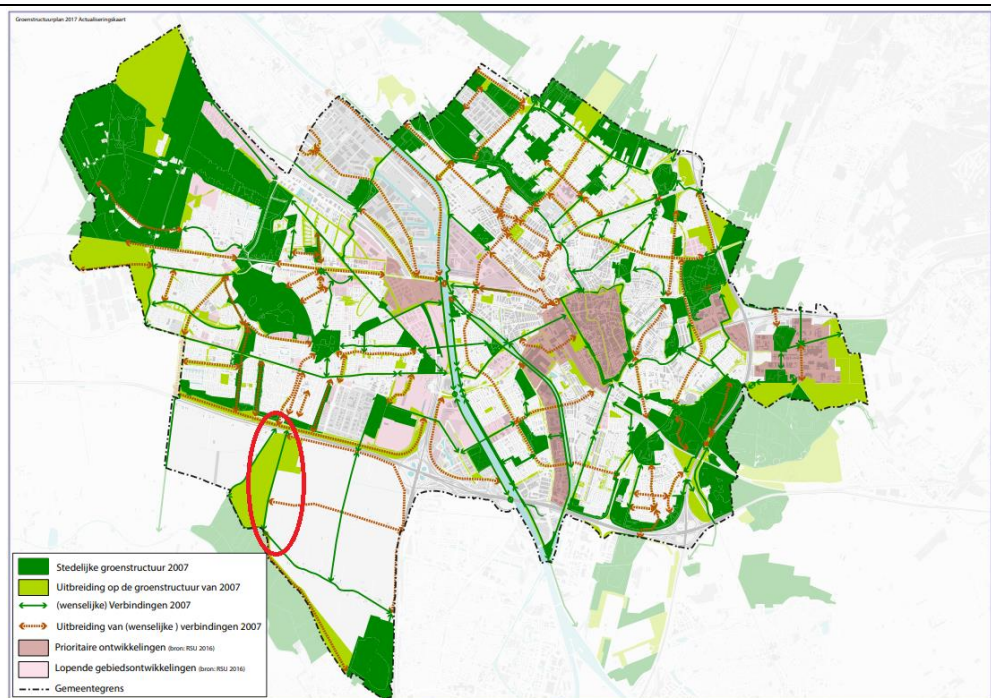

Aanleiding

In de polders Rijnenburg en Reijerscop wordt door het consortium Rijn Energie cs een windturbinepark gerealiseerd. Dit windturbinepark inclusief toebehoren zoals toegangswegen, wordt planologisch mogelijk gemaakt in het bestemmingsplan 'Windpark Rijnenburg en Reijerscop'.

De toegangsweg van de tweede windturbine (vanaf westen geteld) is voor een deel gelegen binnen de *stedelijke groenstructuur* van de gemeente Utrecht. In Figuur 1 is het desbetreffende deel van de groenstructuur (Uitbreiding op de groenstructuur van 2007) omcirkeld. Figuur 2 geeft een nadere specificatie weer van de locatie waar de toegangsweg binnen de groenstructuur gelegen is. In bijlage 1 is een uitsnede van de verbeelding van het bestemmingsplan Windpark Rijnenburg en Reijerscop opgenomen die (o.a.) ziet op de bestemming 'Verkeer – Verblijfsgebied' waarbinnen de toegangsweg mogelijk wordt gemaakt.

Figuur 1 Visiekaart (stedelijke) groenstructuur Utrecht. Rode cirkel geeft de toegangsweg van de tweede windturbine weer.

Figuur 2 Locatie toegangsweg door groenstructuur bij windturbine 2.

De gebieden van de stedelijke Groenstructuur van de gemeente Utrecht zijn opgenomen in vigerend beleid en kennen de volgende vijf hoofdoopgaven:

1. Vergroten van de ecologische, recreatieve en landschappelijke kwaliteit van het bestaande stedelijk groen van Utrecht voor mensen, planten en dieren;
2. Verbeteren van de bereikbaarheid van de groengebieden rond Utrecht door recreatieve en ecologische verbindingen aan te leggen;
3. Uitbreiden van de groene buitenruimte door grootschalige groengebieden om de stad aan te leggen;
4. Gezonde verstedelijking;
5. Klimaatadaptatie.

De locatie waarbinnen de toegangsweg van windturbine 2 gerealiseerd wordt, betreft een noord-zuid verbinding binnen de polder Rijnburg, zie Figuur 1 en Figuur 2. Het doel van deze groenstructuur-verbinding is om de ecologische waarden te ontwikkelen, zodat een regionaal gebied met verbeterde groenverbindingen ontstaat.

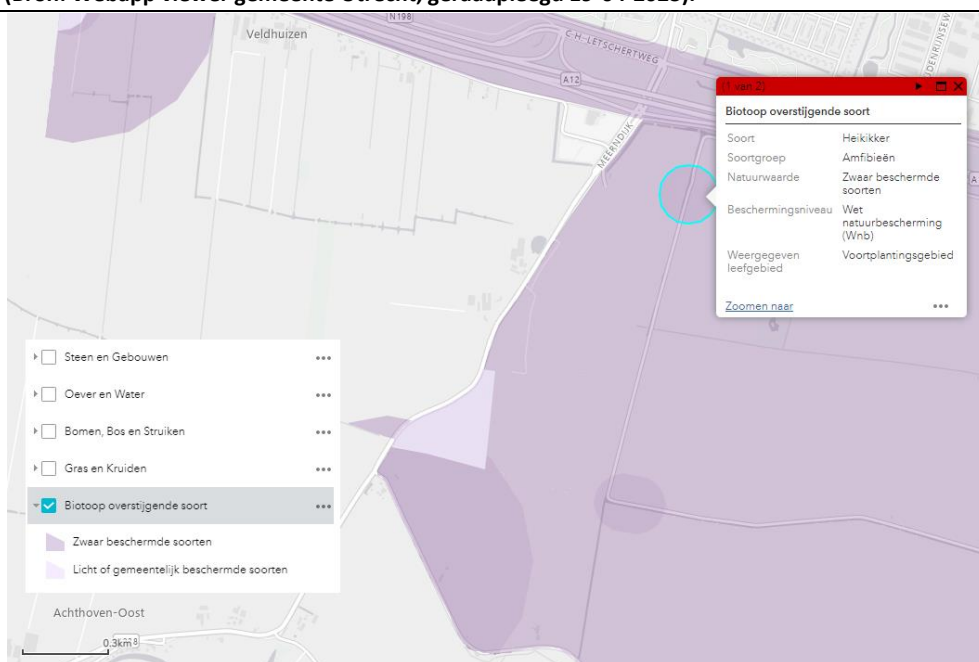
De functie van de toegangsweg (voor windturbine 2) past niet binnen de functie van de stedelijke groenstructuur en zorgt voor vermindering van de groene waarden. Bij het verminderen van de natuurwaarden van de groenstructuur dient te worden voldaan aan een 'evenredige compensatie in natuurwaarde'. De groencompensatie moet voldoende (ecologische) invulling krijgen om de huidige groene ecologische waarden te compenseren.

Huidige natuurwaarden

Het huidige beleid van de groenstructuur ‘Actualisatie Groenstructuurplan 2017-2030’ gaat niet per locatie specifiek in op de huidige aanwezige natuurwaarden binnen de locatie. Wel schetst de Veldgids planten en dieren van de Utrecht¹ dat binnen het gehele Poldergebied Rijnenburg en Reijerscop weidevogels, uilen, de heikikker, waterspitsmuis en veenmol voorkomen.

Binnen de gemeente Utrecht is een Natuurwaardekaart gemaakt, die per wijk binnen een indicatie laat zien waar beschermde soorten voorkomen of potentieel kunnen voorkomen, uitgaande van de geschiktheid van het gebied. Voor de locatie van de beoogde toegangsweg van windturbine 2 geeft de de Natuurwaardekaart weer dat de heikikker (strikt beschermde soort §3.2 Wnb Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn, tevens Rode Lijst en Utrechtse soortenlijst) voorkomt, zie Figuur 3.

Figuur 3 Uitsnede van Natuurwaardekaart van gemeente Utrecht met focus op locatie van toegangsweg. (Bron: Webapp viewer gemeente Utrecht, geraadpleegd 19-04-2023).

In het kader van de realisatie van het windpark is door Waardenburg Ecology in 2022 een natuurtoets uitgevoerd. Ook uit de natuurtoets komt naar voren dat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van de heikikker binnen deze locatie voorkomen. Daarnaast komt uit de natuurtoets naar voren dat er voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van de rugstreeppad (strikt beschermde soort §3.2 Wnb Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn, tevens Rode Lijst) in verschillende watergangen binnen de locatie voorkomen.

Door de aanleg van de toegangsweg van windturbine 2 kunnen de aanwezige natuurwaarden van de Groenstructuur, in dit geval de leefgebieden van bovengenoemde amfibiesoorten (gedeeltelijk) verloren gaan².

¹ Veldgids planten en dieren Utrecht, maart 2022, Gemeente Utrecht, Ruimte en Stadsbedrijven.

² Het voorkomen van negatieve effecten op deze soorten wordt reeds geborgd door mitigerende maatregelen te nemen in het kader van het Wnb-spoor.

Het compensatiegebied wordt derhalve ingericht ter bevordering van de kwaliteit van het leefgebied van bovengenoemde amfibieën. Bij het verminderen van de natuurwaarden van de groenstructuur dient te worden voldaan aan een 'evenredige compensatie in natuurwaarde'. De groencompensatie moet voldoende (ecologische) invulling krijgen om de huidige groene ecologische waarden te compenseren.

In de volgende paragrafen wordt de compensatielocatie, compensatieplan en beheerplan nader toegelicht.

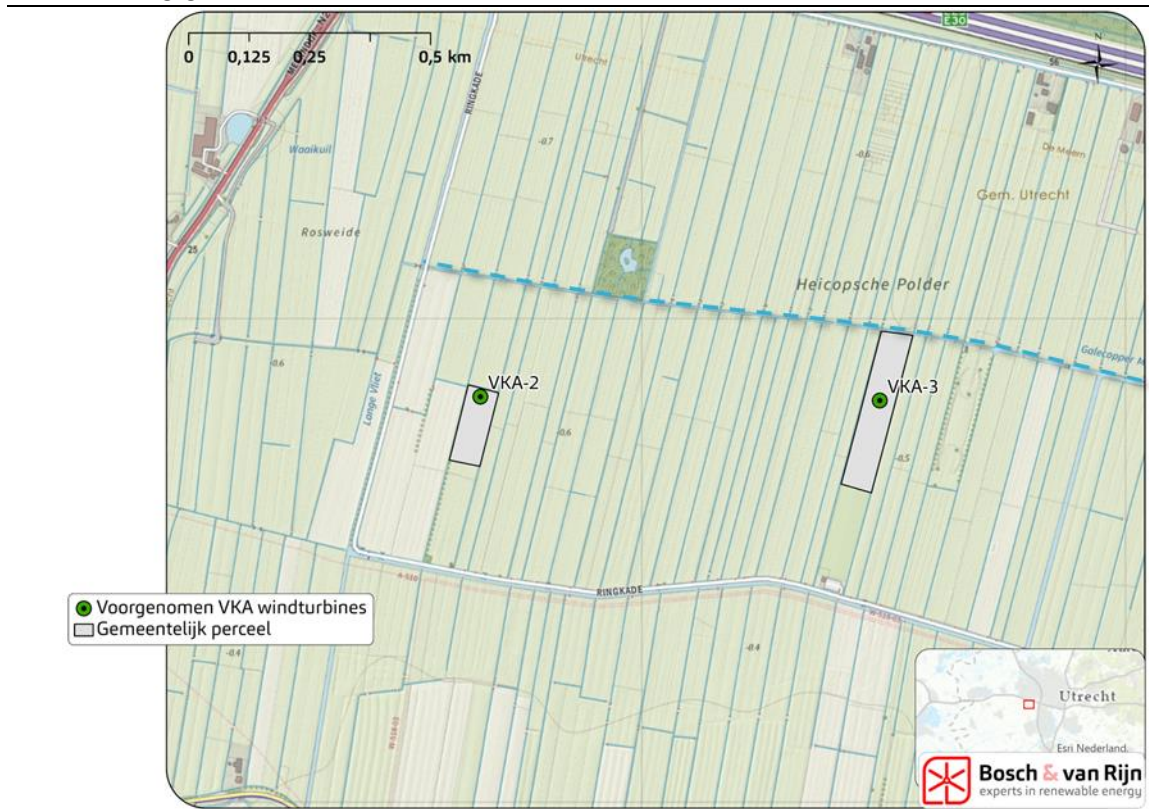
Compensatielocatie en -oppervlak

Door de komst van de toekomstige toegangsweg van windturbine 2 gaat een deel van de noord-zuid verbinding van de stedelijke groenstructuur verloren. Het verlies aan areaal groenstructuur (ook wel de doorsnijding genoemd) is berekend en omvat ca. 6.700 m² / 0,67 hectare³.

Om een evenredige compensatie te realiseren is gezocht naar een locatie nabij de groenstructuur van voldoende grootte en met potentie om natuurwaarden te versterken. Het beoogde perceel waarop de compensatieopgave is voorzien, betreft het perceel van windturbinepositie 3. Er is voor dit gemeentelijke perceel gekozen ten opzichte van het perceel bij windturbine 2, aangezien dit perceel grenst aan de watergang Middelwetering, waardoor de mogelijkheid zich voordoet om de compensatie te koppelen aan de Middelwetering. Zie Figuur 4 voor een weergave van de percelen bij windturbines 2 en 3.

³ Lengte bestemming 'Verkeer - Verblijfsgebied' t.b.v. toegangsweg windturbine 2 binnen stedelijke groenstructuur (ca. 670m) x breedte bestemming 'Verkeer - Verblijfsgebied' t.b.v. toegangsweg (10m) = ca. 6.700m².

Figuur 4 Voorgenomen VKA posities van windturbines 2 en 3 op gemeentelijke percelen. De compensatie is beoogd op het gemeentelijk perceel van windturbine 3. Middelwetering met blauwe stippellijn aangegeven.

Het gehele compensatiegebied heeft een totale oppervlakte van ca. 0,67 hectare. Zie Figuur 5 voor de beoogde locatie binnen het perceel van windturbine 3.

Figuur 5 Beoogd perceel voor compensatie binnen gemeentelijk perceel bij windturbine VKA-3.

Het huidige gebruik van het beoogde perceel is agrarisch grasland omringd door sloten. Over het algemeen kan worden gesteld dat de ecologische kwaliteit van een agrarisch gebied lager is dan in natuurgebieden (Wageningen Universiteit, 2010⁴).

Compensatieplan

In de vorige paragraaf zijn de huidige natuurwaarden beschreven. Op basis van verschillende bronnen is gebleken dat binnen de watergangen op de locatie van de beoogde toegangsweg van windturbine 2 van windpark Rijnenburg en Reijerscop de heikikker en de rugstreeppad voorkomen. Het compensatiegebied wordt derhalve ingericht ter bevordering van de kwaliteit van het leefgebied van deze soorten. Dit is in lijn met de doelstellingen en functies van de stedelijke groenstructuur: 'het vergroten van de ecologische kwaliteit van het (stedelijk) groen voor dieren' en 'het ontwikkelen van ecologische waarden, ter bevordering van een gebied met verbeterde groenverbindingen'. Dit betekent dat drie typen maatregelen worden getroffen:

1. aanleg van moeras;
2. aanleg bloemrijk grasland/ruigte, en;
3. toevoegen van struikbeplanting.

De genoemde maatregelen worden hieronder nader toegelicht.

Het noordelijke gedeelte van het compensatiegebied grenst aan de primaire watergang Middelwatering en wordt ingericht als natuurvriendelijke oever met een flauw

⁴ Knecht et al., 2010. Natuurkwaliteit van het agrarisch gebied. Wageningen University and Research.

talud (zie blauw gearceerde vlak in Figuur 5). De natuurlijke oever zal een totale lengte hebben van ca. 45 meter en zal een onderdeel vormen van de reeds bestaande watergang. Hiervoor wordt de toplaag landinwaarts afgegraven tot vlak boven het zomerpeil. Op deze manier staat de oeverzone periodiek onder water en wordt moeras gevormd. Dit wordt uitgevoerd over een breedte van tenminste 30 meter en de oppervlakte bedraagt ca. 1500 m².

Het aquatische gedeelte gaat daardoor over in het terrestrische gedeelte, waarbij het voor amfibieën belangrijk is om deze zone zo geleidelijk mogelijk in elkaar over te laten lopen, zodat het talud niet te steil is. De definitieve vorm en steilheid van het talud wordt tezamen met een deskundige in een later stadium concreet uitgewerkt op basis van de specifieke habitateisen voor rugstreeppad en heikikker. Het moerasgedeelte wordt zodanig ingericht dat het ook als leefgebied kan functioneren voor de blauwborst, een vogelsoort die op de Utrechtse soortenlijst staat. Daarnaast wordt ook het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR) geraadpleegd vanwege haar waterbeheertaak in het gebied. HDSR is in principe voorstander van natuurvriendelijke oevers die ruimte geven voor waterberging en biodiversiteit.

Langs de tertiaire watergangen (noord-zuid) worden enkele laagblijvende, bolvormige struikenwilgen geplant met een hoogte van ca. 1-1,5 meter, zoals grauwe wilg en geoorde wilg. Tussen deze aanplantingen wordt ruimte geboden voor spontane opslag (niet aangeplante vegetatie). Deze bosjes kunnen met name in de winter als leefgebied dienen voor de heikikker en de rugstreeppad. Door de beperkte hoogte van deze bosjes blijft de open- en weidsheid van het landschap gewaarborgd.

De heikikker en rugstreeppad maken na de voortplanting gebruik van graslanden nabij de watergangen en bosjes. De rest van het gebied wordt derhalve (gedeeltelijk) ingezaaid met kruidenrijk grasland (groen gearceerde vlak binnen Figuur 5). Ook binnen dit gedeelte blijft ruimte voor spontane opslag van soorten. De specifieke samenstelling van het kruiden- en grasrijke mengsel wordt in een nader stadium bepaald en aangepast aan de inrichting van de natuurvriendelijke oever.

Beheerplan

Binnen het compensatiegebied wordt extensief maaibeheer toegepast. Hierbij zal gefaseerd worden gemaaid in het najaar (tussen augustus en oktober), waarbij in 2-3 maaibeurten per jaar een gedeelte van de vegetatie wordt verwijderd. Door gefaseerd te maaien is er afwisseling van lage en hoge(re) vegetatie binnen het gebied, waardoor zowel ruigere als schralere plekken aanwezig zijn, en soms natte en droge delen. Dit is positief voor zowel de rugstreeppad als de heikikker.

Onderhoud aan de oever is daarnaast noodzakelijk om een goede balans te behouden tussen de 'open' stukken water, het moerasgedeelte en de begroeiing vanaf het talud. Het onderhoud van de oevers dient altijd in de periode van augustus t/m oktober te worden uitgevoerd. De frequentie is afhankelijk van de te plaatsen (water)flora. Het onderhoud dient ten alle tijde in gedeelten plaats te vinden, zodat eventueel aanwezige soorten alternatieve locaties hebben om te vestigen.

De specifieke beheermaatregelen worden in een nader stadium uitgewerkt en aangepast aan de inrichting van de natuurvriendelijke oever.

Conclusie

De compensatie voldoet aan de randvoorwaarden vanuit het Groenstructuurplan, aangezien evenredige compensatie in natuurwaarde plaatsvindt. Het compensatiegebied is gelegen nabij de groenstructuur, is van voldoende grootte, grenst reeds aan een watergang en heeft hoge potentie om de natuurwaarden te versterken. De huidige groene ecologische waarde(n) wordt volledig gecompenseerd met de kwalitatieve ecologische invulling van het compensatiegebied. De compensatie wordt namelijk volledig gekoppeld aan het bevorderen van leefgebied van de soorten heikikker en rugstreeppad, die binnen het te compenseren oppervlak beide voorkomen.

De compensatie is daarnaast in lijn met de doelstellingen en functies van de stedelijke Groenstructuur: 'het vergroten van de ecologische kwaliteit van het (stedelijk) groen voor dieren' en 'het ontwikkelen van ecologische waarden, ter bevordering van een gebied met verbeterde groenverbindingen'.

Bovenstaande compensatie draagt bij aan de ontwikkeling van ecologische waarden in het gebied, zonder dat hiermee dusdanige natuur wordt gecreëerd die eventuele toekomstige planontwikkeling in de polder Rijnenburg (bijvoorbeeld woningbouw) belemmerd.

Bijlage 1 – Bestemming ‘Verkeer - Verblijfsgebied’ (grijs) t.b.v. permanente toegangsweg naar windturbine 2.

Bosch & Van Rijn
Franz-Lisztplantsoen 220
3533 JG Utrecht

Tel: 030 - 677 64 66
Mail: info@boschenvanrijn.nl
Web: www.boschenvanrijn.nl

© Bosch & Van Rijn 2023

Behoudens hetgeen met de opdrachtgever is overeengekomen, mag in dit rapport vervatte informatie niet aan derden worden bekendgemaakt. Bosch & Van Rijn BV is niet aansprakelijk voor schade door het gebruik van deze informatie.